

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

בעניין: (1) יעקב מרדכי פיטרמן

(2) אליעזר גרשון דאובה

שניהם ע"י ב"ב ע"ד יוסי רוזנשטיין /או ע"ד חן ורשימאק תובעים / מבקשים

נגד

(1) דור אלון תפעול תחנות דלק בע"מ

(2) דור אנרגיה (1988) בע"מ

(3) אלון חברת הדלק לישראל בע"מ

שלושתן ע"י ב"ב ע"ד שני רביב /או ע"ד מאיר פורגס נתבעות / משיבות

/או ע"ד בני סרוסי /או ע"ד שמואל לכנר

1

2

פסק דין

3

4

1. זוהי בקשה לאישור תובענה ייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006

5

(להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").

6

7

עניינה של הבקשה הוא מודעות שפרסמו המשיבות או מי מטעמן, בנוסח כדלקמן:

8

9

"15 אגורות הנחה למתדלקים בשירות עצמי".

10

11

2. לטענת המבקשים - על אף האמור במודעות הנ"ל - ניתנה למתדלקים בשירות עצמי

12

(והמשלמים בכרטיסי אשראי) בתחנות הדלק שבשליטת המשיבות תנחה של 5 אגורות בלבד

13

לכל ליטר דלק מסוג בנוזן נטול עופרת 95 אוקטן /או בנוזן מסוג 96 אוקטן.

14

15

לפיכך, טוענים המבקשים כי המשיבים ביצעו "הטעיה" - כמשמעות מונח זה בסעיף 2 לחוק

16

הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק הגנת הצרכן").

17

18

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

- 1 ואלו טענות המבקשים: 3.
- 2
- 3 א. החל ממחצית שנת 2002 נקבעים מחירי הדלקים מושא הבקשה לפי הוראות **צו פיקוח**
4 **מחירי מצרנים ושירותים (מחירים מרביים בתחנות תדלוק), תשס"ו-2002** (להלן:
5 "צו הפיקוח").
- 6 ב. בהתאם לסעיף 2(א) לצו הפיקוח נקבעו "המחירים המרביים לבנזין בתחנות תדלוק".
7 ג. בהתאם לסעיף 2(ב) לצו הפיקוח:
8 "כבנזין הנמכר בשירות מלא [תדלוק כלל רכב בבנזין במשאבה המיועדת לתדלוק
9 על ידי עובדי תחנות התדלוק - נ.א.], מותר לגבות נוסף על המחיר המרבי -
10 (1) תשלום בעד השירות המלא (להלן - תוספת בעד שירות מלא)".
- 11 ד. בהתאם לסעיף 2(ג) לצו הפיקוח, "בעד בנזין הנמכר בשירות עצמי לא ייגבה כל תשלום
12 נוסף על התשלום המרבי".
- 13 ה. בתקופה הרלוונטית לבקשה עמדה ה"תוספת בעד שירות מלא" על 10 אגורות.
14 ו. אין חולק כי ההנחה המובטחת בפרסומי המשיבות ניתנה בפועל מסך "המחיר המרבי"
15 וה"תוספת בעד שירות מלא" (בסך 10 אגורות) גם יחד - ולא מ"המחיר המרבי" בלבד,
16 הוא המחיר המקסימאלי אותו ניתן לגבות עבור בנזין הנמכר בשירות עצמי.
- 17 ז. כלומר, לטענת המבקשים: לו היו מפחיתים את התוספת של 10 אגורות עבור שירות מלא
18 וגוזרים את ההנחה מהמחיר המרבי עבור תבנזין, כי אז הייתה מתקבלת הנחה של
19 5 אגורות בלבד - ולא 15 אגורות כפי שפורסם.
- 20 ח. לטענת המבקשים, בחישוב ההנחה מהמחיר הכולל תוספת עבור שירות מלא יש משום
21 "הטעיה" כהגדרתה בחוק הגנת הצרכן.
- 22 ט. עניינה של הבקשה מתאים להידון כתובענה ייצוגית, בהתאם לכל התנאים המקדמיים
23 הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות.
- 24
- 25 4. מנגד - טוענות המשיבות כי אין לאשר את התובענה כייצוגית, בראש ובראשונה מחמת
26 שכלל לא התקיימה "הטעיה" כהגדרתה ומחמת שהמבקשים נעדרי עילת תביעה אישית כנגד
27 לפי חוק הגנת הצרכן.
28

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נודית אחיטוב

1 כמו כן, טוענות המשיבות בעיקר שני אלה: ראשית, כי הבקשה הוגשה שלא בתום לב, שכן
2 מי שעומד מאחורי הגשתה הוא מתחרה עסקי ישיר של המשיבות והמבקשים עצמם הינם
3 "אנשי קש"; ושנית, כי אין כל יריבות בין המבקשים לבין המשיבות 2 ו-3, שכן הן אינן מפעילות
4 את תחנות התדלוק - אלא המשיבה 1, או אחזים בשיתוף פעולה עמה (בלבד).

דיון

5
6
7
8 5. היסודות עליהם השתיתו המבקשים את עילת תביעתם הם הוראות מתוך סעיף 2
9 לחוק הגנת הצרכן - "איסור הטעיה" - שזו לשונן:

10
11 "א) לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, ככתב או בעל פה או בכל דרך אחרת
12 לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה - העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה
13 (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים בעסקה:

14 ...
15 (13) המחיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי
16 ושיעור חריבית;

17 ...
18 (ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על פרסומת." (ההדגשה אינה במקור - נ.א.)

האם התקיימה "הטעיה" ?

19
20
21
22 6. כפי שבואר לעיל, לטענת המבקשים יש לגזור את התנחה של 15 אגרות מהמחיר שפורסם
23 בצו הפיקוח, ולא מהמחיר עבור שירות מלא.

24
25 שני המבקשים בחקירתם בבית המשפט אישרו כי במרבית התקופה אליה מתייחסת הבקשה לא
26 היו מודעים לקיומו של צו הפיקוח ועל כן סברו כי התנחה ניתנת ממחיר ליטר בנוזן בשירות מלא.

27
28

בתי המשפט

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

ת"א 1682/04

בש"א 11251/04

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

תאריך: 20.12.2007

1 וכך אמר בעניין זה המבקש 1 - מר פיטרמן - בעדותו:

2

3 "ש: ... אני מזכיר לך שלא ידעת על צו הפיקוח, מדובר ב-2003.

4

ת: לא ידעתי על צו הפיקוח.

5

ש: גם אז לא פרסמה את צו הפיקוח, אבל בכל זאת חברת פז נשרה בעיניך. אין הכדל

6

בין מה שפז פרסמה ובין מה שדור פרסמה ולכן לא נחשפת להטעיה.

7

ת: ההטעיה נחשפה לאחר שנודע לי על מחיר הפיקוח.

8

ש: כלומר עד שידעת על צו הפיקוח, באפריל 2004, תדלקת בלי שנחשפת להטעיה.

9

ת: נכון. "עמ' 27 לפרוטוקול, שורות 10-3. ההדגשות אינן במקור - (נ.א.)

10

11

וכך אמר בעניין זה המבקש 2 - מר דאובה - בעדותו:

12

13 "ש: ... אבל לא ידעת על הצו. בזמן שתדלקת ידעת שאתה מקבל 15 אגורות הגחה

14

מאיזה מחיר? מפנה לסעיף 45 לתצהיר. אני אומר לך שחשבת מה שכל אזרח חושב

15

שהמחיר של ליטר בנזין הוא המחיר בשירות המלא, נכון!

16

ת: יכול להיות שחשבת את זה, וזאת ההטעיה. אני מציע לך לחשוב על זה, אם זו

17

לא ההטעיה גופה. "עמ' 11 לפרוטוקול, שורות 19-15. ההדגשות אינן במקור - (נ.א.)

18

19 מעדויות אלו עולה כי - למעשה - טוענים המבקשים כי המשיבות ביצעו הטעיה על דרך של מחדל -

20

כאשר על המבקשות היה לגלות את עובדת קיום "המחיר המרבי" למי צו הפיקוח וכי התנח

21

ניתנת שלא באופן ישיר ממחיר זה.

22

23 7. לטענה בדבר "הטעיה במחדל" לא הביאו המבקשים כל אסמכתא, ולא הצביעו על הוראה

24

המחייבת את המבקשות לגלות את הפרט הנ"ל.

25

26 כל שהציגו המבקשים בפני בית המשפט - כנספת ב' לסיכומי התשובה - הוא דעתו של הממונה

27

על חגנת הצרכן, לפיה קיימת "הטעיה לכאורה" באופן הצגת המחירים וכי על תחנות התדלוק

28

"להבחיר לצרכן" את אופן חישוב ההנחה הניתנת לצרכן.

29

בתי המשפט

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

ת"א 1682/04

בש"א 11251/04

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

תאריך: 20.12.2007

בעניין דעה זו העיד מר ישראל יניב, מנכ"ל המשיבה 2:

1
2
3 "ש: האם נכון לומר שלפי גרסת הממונה על הגנת הצרכן קיימת הטעיה בנושא
4 תחנות הדלק שהן לא מפרסמות שהמחיר המזול חל בשירות עצמי שמבוסס על
5 "מחיר מרבי"?

6 ת: הוא כתב מכתב כזה, אנו סבורים אחרת. כל חברות הדלק סבורות אחרת, יש גם
7 איגוד של חברות הדלק והן סבורות אחרת וכתבנו מכתב ספציפי ואמרנו לו שאנו חולקים
8 על דעתו, אבל יחד עם זאת אנו נכונים לקיים איתו דיאלוג, שמתקיים עכשיו
9 וגם שיסוכם יסוכם.

10 ש: האם נכון לומר שבאותו מכתב קבע הממונה שאתם צריכים להבהיר לצרכן
11 שההנחה הניתנת היא מ"המחיר המרבי"?

12 ת: יש היום דעה של הממונה על הגנת הצרכן, אנו חולקים עליה. ניהלתי איתו
13 שיחה בעניין זהסברתי לו את עמדתנו והוא לא שלל אותה והסיכום היה שנקיים על זה
14 דיאלוג לפי החלטתנו, או אנחנו מולו או כל חברות הדלק בנושא הזה וזה מה שמתבצע
15 בימים אלה" (עמ' 51 לפרוטוקול, שורות 15-6. ההדגשות אינן במקור)

16
17 עולה אפוא, שגם הממונה על הצרכן טרם גיבש סופית את עמדתו, ומכל מקום אין בחוות דעתו
18 כדי להוות הוראה בעלת תוקף תחיקתי המחייב את המשיבות.

19
20 8. יותר מכך. אין זה סביר שכלל המתדלקים - הקבוצה שלטענת המבקשים הם מייצגים -
21 יכירו את הוראות צו הפיקוח והמחירים הנקובים בו, ויוטעו לחשוב שההנחה אותה מפרסמות
22 המשיבות ניתנת מאותם מחירים שאין הם מודעים להם. כאמור, אף המבקשים עצמם לא ידעו
23 על צו הפיקוח, בטרם הופנתה תשומת לבם אליו על ידי גורם שלישי - מתחרה עסקי של המשיבות.

24
25 לעומת זאת, אין חולק כי המבקשים - וכמותם כל המתדלקים הסבירים - ידעו מהו המחיר
26 אותו הם משלמים עבור תדלק בשירות מלא. מחיר זה הוא ה"המחיר הרגיל או המקובל
27 או המחיר שנדרש בעבר" (לשון סעיף 2(13) לחוק הגנת הצרכן) מצרכני הדלק, בכל השנים
28 בטרם הייתה ביזם האפשרות לבחור במסלול של שירות עצמי. בהשוואה למחיר זה ניתנה ההנחה
29 עליה הודיעו המשיבות בפרסומיהן.

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

1 בפני הצרכן המגיע לתחנת הדלק עם רכבו עומדות אך ורק שתי אפשרויות, חלפיות זו לזו -
2 תדלוק בשירות מלא ותדלוק בשירות עצמי. אין המדובר בהשוואת שני מוצרים בלתי-קשורים,
3 אלא בחלופות מציאותיות המוצבות בפני הלקוח - היכול לבחור לעצמו את החלופה הנוחה לו
4 מבין השתיים. דווקא "המחיר המרבי" - שלעצמו - אינו בגדר מחיר רלוונטי לשיקוליו של הנכנס
5 לתחנת התדלוק, שכן אין בפניו כל אלטרנטיבת רכישה הנשאת מחיר זה בלבד. משכך, אין חובה
6 למסור ולציין מחיר זה - שאינו רלוונטי כלל לצרכן - בפרסומי המשיבות. ויודגש כי באף זמן
7 מן הזמנים לא מכרו המשיבות דלק במחיר העולה על המותר להן לפי חוק.

8
9 יצוין כי מחירים אלו מוצגים לצרכן בתחנת התדלוק גם בדרכים נוספות: האחת, "מחירונים"
10 המוצגים בשטח התחנה - עליהם רשומים הן המחיר בשירות המלא, הן המחיר המקסימאלי
11 בשירות עצמי והן המחיר הנגבה במבצע בשירות עצמי (ראו, לדוגמא, מוצג ת/2); שנית, על גבי צג
12 משאבת הדלק מוצג המחיר לליטר דלק שייגבה מהצרכן - ומחיר זה אף רשום על החשבונית
13 המונפקת לצרכן בתום פעולת התדלוק.

14
15 9. באשר למוחותו של חוק הגנת הצרכן פסק בית המשפט העליון כבר ב-ע"א 2512/90
16 סופרזן בע"מ נ' תופיני סער, פ"ד מ"ה (4) 405, אשר ניתן בשנת 1991. וכך נאמר שם:

17
18 "חוק הגנת הצרכן מה טיבו ומה תכליתו!

19
20 זהו חוק שבעיקרו נועד להגן, בעזרת סנקציות אזרחיות ופליליות, על הצרכן מפני מעשי
21 הטעיה או גרמה או אחיזה עיניים מצד יצרן או ספק. החוק מבקש למנוע
22 מהקונה התמים - הוא הצרכן הרוכש נכס או מקבל שירות לשימוש האישי, הביתי
23 או המשפחתי - מליפול ברשתם של האנשים המבקשים להוליכו שולל.

24
25 הכוונה היא להגן על הצרכן מקניית מצרכים שאינו זקוק להם או שאיכותם ירודה מזו
26 שצטיירה בעיניו על פי הפרסום שניתן למוצר, או שאין בידו כל הנתונים האמיתיים
27 באשר לאותו מוצר, כך שהוא רוכש את המוצר כתוצאה מהטעיה בדבר המחיר האמיתי,
28 האיכות והכמות הנמכרת (ראה דברי החסבר להצעת חוק הגנת הצרכן, תש"ס-1980)."
29 (פסקה 19 למסק דינו של כבוד השופט ד' לוין. תהדגשה אינה במקור - נ.א.)

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

1 באשר למהותה של "הטעיה" לפי סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן פסק בית המשפט העליון ב-רע"א
2 2837/98 ארז נ' בזק בע"מ, פ"ד נ"ד (1) 600, אשר ניתן בראשית שנת 2000. וכך נקבע שם על ידי
3 כב' השופטת טי שטרסברג-כהן:

4
5 "הטעיה היא הצהרה כוזבת. הטעיה נוצרת כאשר קיים פעל בין הדברים הנאמרים
6 (או המוסתרים) לבין המציאות. הטעיה יכולה ללוש שתי צורות: האחת,
7 הטעיה כמעשה על דרך של מצג שווא הכולל פרטים שאינם תואמים את המציאות;
8 השנייה, הטעיה במחדל, קרי: אי-גילוי פרטים מקום שיש חובה לגלותם (ראו: ג' שלו
9 דיני חוזים (מהדורה שניה, תשנ"ה) 225; ד' פרידמן ונ' כהן חוזים (תשנ"ג, כרך ב')
10 787)." (פסקה 8 לפסק הדין. ההדגשות אינן במקור - נ.א.)

11
12 10. ומכאן לענייננו. משידועים לצרכן שני המחירים הנגבים ממנו במסלולי השירות המלא
13 והשירות העצמי יש בידו "כל הנתונים האמיתיים באשר לאותו מוצר, ... המחיר האמיתי,
14 האיכות והכמות הנמכרת" (לשון פרשת סופרז' בע"מ נ' תופיני סער).

15
16 בנסיבות אלו, לא ניתן לאמור שהמשיבות ביצעו "הטעיה" ביחס למבקשים ו/או לציבור הרחב.
17 המשיבות סיפקו ליטר בנזין בשירות עצמי במחיר נמוך ב-15 אגורות ממחירו של אותו ליטר בנזין
18 בשירות מלא.

19
20 11. לאור המסקנה בדבר היעדר הטעיה, הדיון בשאר טענות המשיבים - ובעיקר כי הבקשה
21 הוגשה שלא בתום לב וכי אין כל יריבות בין המבקשים לבין המשיבות 2 ו-3 - מתייתרת.

22
23 התוצאה היא כי אין למבקשים עילת תביעה והבקשה להכיר בתובענה כייצוגית - נדחית.
24 כמו כן, נדחית התובענה האישית.

שאלת הוצאות

25
26
27
28 12. בנסיבות העניין, נכון לחטיל הוצאות משפט משמעותיות על המבקשים - שהגישו בקשתם
29 בלא ביסוס ראיתי ובהיעדר עילה.

בתי המשפט

ת"א 1682/04
בש"א 11251/04

בית משפט מחוזי תל-אביב - יפו

תאריך: 20.12.2007

בפני כב' השופטת נורית אחיטוב

1 לעניין זה יפים דברי כב' המשנה לנשיאה א' ריבלין, ב-ע"א 1509/04 דנוש נ' Chrysler corporation,
2 תק-על 2007(4) 2298, שניתן זה לאחרונה - ביום 22.11.2007. וכך נאמר שם:

3
4 "התביעה הייצוגית הצרכנית היא כלי דיוני חשוב ועיל. היא מאפשרת לצרכנים
5 לחבור יחד למימוש זכות הגישה לערכאות של כל אחד מהם, ולחבוע נזקים שגרמו להם
6 גופים מסחריים תוך איזון פערי הכוחות החומריים שבין הצדדים בבואם להחל
7 את ההליך. עם זאת, יש להישמר מפני ניצולן לרעה של הליך התובענה הייצוגית
8 לצורך הגשת תביעות סרק חסרות בסיס עובדתי או משפטי כנגד נתבעים בעלי
9 "כיס עמוק". לנוהג זה השפעות שליליות מרחיקות לכת, אשר עשויות להביא בפועל
10 להיחלשותו של מנגנון משפטי חשוב זה, ולגלגולן של עלויות תביעות הסרק לפתחם
11 של הצרכנים עצמם. בשל שיקולים אלה ואחרים, לעיתים מוצאות הערכאות המבררות
12 לבנות להשית בחלימים אלה תשלומי הוצאות בשיעורים גבוהים"
13 (פסקה 15 למסק הדין. ההדגשה אינה במקור - נ.א.)

14
15 המבקשים ישלמו, ביחד ולחוד, לכל אחת מתמשיבות שכר טרחת עורכי דין בסך של 20,000 ש"ח
16 + מע"מ (סך הכול ישלמו המבקשים 60,000 ש"ח + מע"מ) ובצירוף רכיבת והצמדה כחוק
17 מהיום ועד מועד התשלום בפועל. סך זה משקלל גם את ההתנהלות הדיונית של המשיבות,
18 כאמור בהחלטתי מיום 14.2.2007 - עמ' 40 לפרוטוקול. כן ישלמו המבקשים למשיבות
19 הוצאות משפט לפי תקנה 513 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984. המשיבות יפנו
20 למזכיר הכללי של בית המשפט בעניין זה.

21
22 המזכירות תישלח העתקים לב"כ הצדדים בדואר רשום.

23
24 בהתאם להוראת סעיף 14(ב) לחוק תובענות ייצוגיות - המזכירות תישלח הודעה על החלטה זו
25 למנהל בתי המשפט בצירוף העתק החלטה, לשם רישומה בפנקס המתנהל לפי חוק זה.
26 ניתן ביום י"א בטבת תשס"ח (20 בדצמבר 2007), בהיעדר הצדדים.

27
28
29 אחיטוב נורית, שופטת

בית המשפט המחוזי תל-אביב
אני מאשר
שהחוק זה יגזר בהתאם למקור
23/12/07
160
תאריך
מזכיר